CZU: 343.359.2:657.282(478) **https://doi.org/10.59295/sum8(188)2025_23**

PLĂȚILE CU NUMERAR: IMPACT, TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Oleg TELEVCA, Steliana COȘCODAN, Valeria GOJAN,
Universitatea de Stat din Moldova

Actualmente, libertatea de alegere a formei de plată reprezintă o componentă esențială a economiei moderne, oferind întreprinderilor, instituțiilor și cetățenilor posibilitatea de a opta pentru plăți în numerar sau fără numerar, în funcție de necesitățile și preferințele proprii. Totuși, dinamica relațiilor economice și riscurile asociate tranzacțiilor impun, în anumite situații, o intervenție normativă menită să reglementeze modalitățile de efectuare a plăților. Aceasta urmărește nu doar asigurarea transparenței și trasabilității fluxurilor financiare, ci și prevenirea fenomenelor de evaziune fiscală, spălare a banilor și corupție. Prin urmare, cadrul legislativ stabilește expres formele admise de plată, definind limite, obligații și excepții care contribuie la consolidarea unui mediu economic stabil, competitiv și sigur, în concordanță cu principiile economiei de piață și ale bunei guvernări.

Cuvinte-cheie: *plăți cu numerar, plăți fără numerar, evaziune fiscală, transfer bancar, mediu de afaceri.*

CASH PAYMENTS: IMPACT, TRENDS AND CHALLENGES FOR THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Currently, the freedom to choose the form of payment represents an essential component of the modern economy, providing businesses, institutions, and citizens with the opportunity to opt for cash or cashless payments, depending on their individual needs and preferences. However, the dynamics of economic relations and the risks associated with transactions sometimes require normative intervention aimed at regulating the methods of payment. Such measures seek not only to ensure the transparency and traceability of financial flows but also to prevent tax evasion, money laundering, and corruption. Consequently, the legislative framework expressly defines the permissible forms of payment, setting out specific limits, obligations, and exceptions that contribute to strengthening a stable, competitive, and secure economic environment, in accordance with the principles of a market economy and good governance.

Keywords*: cash payments, cashless payments, tax evasion, bank transfer, business environment.*

Introducere

În contextul eforturilor de modernizare a cadrului legal național și de aliniere la standardele internaționale și europene în materie de transparență financiară și combaterea economiei informale, Republica Moldova a adoptat Legea nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative [1]. Aceasta a fost publicată în Monitorul Oficial la data de 1 martie 2024 și a intrat în vigoare la 1 aprilie 2025. Noul act normativ introduce un regim actualizat, menit să înlocuiască prevederile vechi referitoare la plățile în numerar, reglementate în principal prin Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, precum și prin Codul contravențional.

Rezultate obținute și discuții

Până la adoptarea Legii nr.34/2024, regimul juridic al plăților în numerar era stabilit de art.10 alin. (5) din Legea nr. 845/1992, care prevedea anumite restricții aplicabile întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de forma juridică de organizare sau tipul de proprietate. Astfel, aceste entități, atunci când efectuau plăți în numerar în sumă ce depășește cumulativ plafonul lunar de 100.000 de lei – inclusiv prin intermediul terminalelor de plată în numerar – cu încălcarea regulilor de decontare prin virament, riscau aplicarea de sancțiuni contravenționale [2].

Legea mai stabilea totodată și unele excepții, întrucât sancţiunile menţionate nu se aplicau la efectuarea decontărilor cu cetăţenii, agenții economici care achiziţionează produse din fitotehnie şi/sau horticultură şi/sau obiecte ale regnului vegetal de la persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, cu

titularii patentelor de întreprinzător şi cu bugetul public naţional, la efectuarea decontărilor de către persoanele indicate cu bugetul public naţional, cu întreprinderile şi organizaţiile. Alte excepții sunt valabile pentru organizațiile de creditare nebancară și pentru entitățile ale căror activități sunt reglementate prin Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară și prin actele Băncii Naționale a Moldovei, exceptând decontările realizate prin intermediari.

Aceeași lege explica natura plafonului de 100.000 de lei lunar în art. 6, precizând că o întreprindere putea efectua plăți în numerar către alte întreprinderi în limita a 10.000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100.000 de lei lunar. De asemenea, întreprinderea putea încasa de la cetățeni plăți în numerar în sumă ce nu depășește 100.000 de lei per tranzacție pentru bunurile sau serviciile comercializate. În ceea ce privește achiziționarea deșeurilor de metale feroase și neferoase de la persoane fizice, limita era de 10.000 de lei lunar.

În cazul în care aceste prevederi erau încălcate, autoritățile competente erau autorizate să întocmească un proces-verbal de constatare a contravenției, în conformitate cu art. 293 alin. (1) din Codul contravențional. Sancțiunile aplicate variază în funcție de subiect: persoanele fizice pot fi amendate cu sume între 30 și 60 de unități convenționale; persoanele cu funcție de răspundere – între 90 și 120 de unități convenționale; iar persoanele juridice – între 240 și 300 de unități convenționale, cu sau fără privarea de dreptul de a desfăşura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni până la un an. Totodată, conform alin. (2) al aceluiași articol, încasarea de la cetățeni a unor sume ce depășesc 100.000 de lei per tranzacție sau fracționarea artificială a plăților în scopul eludării acestor limite sunt considerate contravenții și se sancționează corespunzător [3].

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 34/2024 au loc modificări esențiale. Legea stabilește un cadru normativ complet privind efectuarea plăților în numerar, clarificând limitele maxime permise, regulile de aplicare, precum și mecanismele de sancționare. Scopul legii constă în stimularea plăților efectuate prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar în vederea creșterii nivelului de transparență și de securitate al acestora, prevenindu-se utilizarea abuzivă a numerarului în scopuri ilicite, precum evaziunea fiscală sau spălarea banilor.

Conform notei informative, se urmărește crearea unui cadru legislativ care să permită aplicarea de măsuri eficiente și proporționale pentru reducerea riscurilor asociate cu tranzacțiile în numerar. Această inițiativă susținută de Ministerul Finanțelor, Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova prevede limitarea circulației numerarului și creșterea numărului tranzacțiilor prin intermediul prestatorilor de servicii de plată, ceea ce va spori capacitățile statului de a preveni evaziunea fiscală și spălarea banilor, precum și de a monitoriza circulația banilor [4].

Adoptarea legii este justificată de necesitatea alinierii la practicile internaționale, în special cele ale Uniunii Europene unde, spre exemplu, s-a instituit o limită de 10.000 de euro pentru plățile în numerar. [5] Țări precum România sau Ucraina aplică deja limite similare, ceea ce demonstrează tendința regională și internațională în această privință. Sub incidența legii vor cădea persoanele juridice indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, instituțiile, reprezentanțele permanente şi filialelor entităților nerezidente (inclusiv ale ONG), persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător și activitate profesională în sectorul justiției/sănătății.

Astfel, începând cu 1 aprilie 2025, conform art. 4 aceste entități pot efectua plăți în numerar în limita a 100.000 de lei lunar către alte persoane juridice sau persoane fizice care desfășoară activitate de întreprinzător. Aceeași limită se aplică și în cazul plăților către persoane fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător, cu anumite excepții specifice. De exemplu, se va putea efectua un total anual de cel mult 100.000 de lei către o persoană fizică pentru predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase, sau pentru deșeuri industriale care conțin metale sau aliaje. Aceeași limită anuală se aplică pentru predarea ambalajelor returnabile, deșeurilor de hârtie, plastic, sticlă și a acumulatoarelor electrice uzate. Pentru achiziția de produse din fitotehnie sau horticultură în formă naturală, precum și de produse zootehnice în formă naturală, în masă vie sau sacrificată, se permite plata în numerar de până la 200.000 de lei anual. Persoanele care desfășoară activitate în domeniul achiziției produselor vegetale vor putea efectua plăți în numerar de până la 600.000 de lei anual. Totodată, plata dividendelor către asociați sau acționari este permisă în numerar în limita a 100.000 de lei pe an per persoană, iar în temeiul contractelor de împrumut se va permite plata în numerar de până la aceeași sumă anual.

Legea stabilește și limite pentru încasările în numerar. Nu se va putea încasa mai mult de 100.000 de lei per tranzacție de la o persoană fizică ce nu desfășoară activitate de întreprinzător. În cazul persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în domeniul justiției sau al sănătății, limita de încasare este de 100.000 de lei pe an per beneficiar.

Art. 6 lit. a) prevede că remunerarea muncii și plata altor drepturi salariale în numerar rămân a fi nelimitate. De asemenea, se mențin neafectate plățile în numerar către bănci, bugetul public național, autoritățile publice, pentru cauțiuni, garanții, obligații fiscale sau alte plăți legale.

Un aspect important introdus de lege vizează achiziția de bunuri imobile și mijloace de transport între persoane fizice. Astfel, conform art. 5 alin. (3) plata în numerar va fi permisă doar dacă prețul indicat în contractul de vânzare-cumpărare nu depășește echivalentul a 100 de salarii medii lunare prognozate pe economie (circa 1,61 milioane de lei sau 80.000 de euro în 2025) pentru bunurile imobile și 50 de salarii medii (circa 805.000 de lei sau 40.000 de euro) pentru mijloacele de transport. În cazul depășirii acestor limite, plata va trebui efectuată obligatoriu prin transfer bancar, cu excepția unei sume de până la 200.000 de lei care poate fi achitată în numerar.

Notarii vor avea obligația de a verifica dacă aceste plăți au fost efectuate prin transfer înainte de autentificarea contractelor. Dacă nu va fi întrunită această condiție, ei nu vor autentifica contractul, cu excepția contractelor de vânzare-cumpărare cu rezerva proprietății când dreptul de proprietate urmează a fi înregistrat provizoriu. Agenția Servicii Publice, de asemenea, nu va putea înregistra dreptul de proprietate asupra mijloacelor de transport dacă plata nu a fost realizată conform legii.

Art. 10 din această lege reglementează comisioanele aplicate pentru efectuarea decontărilor prin transfer, plafonându-le la 0,1% din suma transferată, cu condiția prezentării documentelor care atestă că mijloacele bănești provin din operațiunile de achiziție a bunurilor imobile și a mijloacelor de transport. Mai exact, acesta se referă la comisioanele sau alte plăți percepute de prestatorii de servicii de plată pentru retragerea de numerar la ghișeu, aferent operațiunilor respective.

Potrivit art. 8 alin. (1) și (2), în cazul în care se vor depăși limitele de efectuare a plăților în numerar sau încasărilor stabilite, Serviciul Fiscal de Stat va aplica o amendă în mărime de la 3% până la 10% din suma achitată/încasată în numerar ce depășește limita stabilită.

Noua lege enumeră și condițiile de eliberare a numerarului din casieria entității. Astfel, pentru cheltuielile operaționale și de gospodărire, persoanele juridice, cu excepția autorităților și instituțiilor publice, reprezentanțele permanente și sucursalele persoanelor juridice nerezidente, organizațiile necomerciale, persoanele fizice care desfășoară o activitate de întreprinzător și persoanele fizice care desfășoară o activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății eliberează numerar spre decontare în termenele stabilite de conducătorii acestora, care însă nu vor depăși 30 de zile, cu excepția cheltuielilor pentru deplasările peste hotarele Republicii Moldova.

În cazul în care sumele eliberate în numerar nu sunt utilizate în termen de cinci zile lucrătoare, Serviciul Fiscal de Stat va aplica o amendă între 10% și 18% din suma nerestituită. În plus, pentru nerestituirea sau întârzierea restituirii banilor în casierie, persoana responsabilă va fi sancționată cu penalități zilnice între 0,1% și 0,3%, dar nu mai mult de 5% din suma respectivă.

Totodată, în scopul eliminării neconcordanțelor ce pot apărea între prevederile proiectului prezentat și Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, se propune excluderea din Legea nr.845/1992 a unor prevederi ce vizează efectuarea decontărilor în numerar. Prin noua lege se abrogă la art. 6, subalineatele 8, 9 și 10, iar la art. 10 se abrogă alin. (5). De asemenea, se prevede abrogarea art. 293 din Codul Contravențional.

Plățile în numerar au avut mereu un rol esențial în economia Republicii Moldova și, din păcate, nu toate sectoarele economiei au de câștigat din această situație, în special sectorul agricol și cel al achizițiilor de produse de fitotehnie și horticultură. Anterior, conform Legii nr. 171 din 19 decembrie 2019, persoanele fizice intermediare care achiziționau produse agricole de la fermieri și țărani aveau posibilitatea de a efectua plăți în numerar până la un plafon de 1.200.000 de lei anual [6]. Aceste tranzacții erau documentate prin acte de achiziție, iar impozitul aferent de 6% era reținut la sursa de plată, asigurând astfel o fiscalizare a veniturilor și contribuind la bugetul de stat. Noua lege reduce drastic plafonul de numerar la 200.000 de lei anual, ceea ce înseamnă o scădere de 6 ori a sumelor care pot fi tranzacționate în numerar.

Această schimbare afectează direct persoanele fizice care acționează ca intermediari între micii producători și agenții economici exportatori, în special în sectorul nucifer, unde achiziția de la gospodăriile individuale depinde aproape exclusiv de plăți cash. Republica Moldova este unul dintre cei mai mari exportatori de nuci la nivel global, situându-se pe locul 5 mondial. Acest sector este unul vital pentru economia națională, având un aport semnificativ la exporturi și la veniturile fermierilor locali. Circa 60% din producție provine din livezi organizate, iar 40% este colectată din gospodării individuale sau din arbori de-a lungul drumurilor. În acest lanț de aprovizionare, un rol esențial îl au achizitorii, care asigură colectarea, clasificarea și transportul produselor către companiile de procesare și export. În prezent sunt înregistrați 711 achizitori, fiecare gestionând, în medie, 13-15 tone de miez de nucă pe an [7]. Prin urmare, plafonul redus la 200.000 de lei pe an creează dificultăți majore pentru achizitorii de produse agricole. La prețurile actuale, acest plafon echivalează cu achiziția a puțin peste o tonă de miez de nucă pe an, ceea ce face imposibilă desfășurarea activității în parametrii obișnuiți.

Aplicarea acestei legi va avea consecințe grave asupra economiei, în special asupra lanțului de aprovizionare agricol. Achizitorii vor putea colecta doar o fracțiune din cantitatea de nuci și alte produse agricole pe care le procesau anterior, ceea ce va reduce veniturile lor și va afecta aprovizionarea exportatorilor. La rândul lor, exportatorii se vor confrunta cu dificultăți în menținerea volumelor necesare pentru piața internațională, ceea ce ar putea afecta competitivitatea Republicii Moldova în acest sector. Fermierii mici vor rămâne cu stocuri nevândute, ceea ce le va afecta grav veniturile și va pune în pericol sustenabilitatea activității lor.

În plus, există un risc major de creștere a pieței negre, deoarece mulți achizitori ar putea recurge la tranzacții informale, fără fiscalizare, pentru a evita restricțiile impuse de lege. Această situație ar duce la scăderea veniturilor bugetare ale statului și la o diminuare a transparenței economice în sectorul agricol. Astfel, în loc să reducă economia subterană, legea ar putea, paradoxal, să o încurajeze.

Una dintre cele mai mari dificultăți pe care o generează noua lege este implementarea plăților prin transfer bancar. Majoritatea fermierilor și colectorilor nu sunt familiarizați cu sistemele bancare și preferă să efectueze tranzacțiile în numerar. Mulți dintre aceștia nu dețin conturi bancare sau refuză să le utilizeze din cauza comisioanelor ridicate și a procedurilor birocratice complicate, care îngreunează accesul la fondurile proprii.

O altă problemă majoră este accesul limitat la servicii bancare în zonele rurale. În multe sate, băncile sunt fie inexistente, fie au un număr redus de bancomate și ghișee, ceea ce face dificilă efectuarea tranzacțiilor bancare. Fermierii și comercianții trebuie să se deplaseze în orașele apropiate pentru a efectua plăți sau retrageri de numerar, ceea ce presupune costuri suplimentare și timp pierdut. Republica Moldova are un total de 1.160 de bancomate, însă 575 dintre acestea sunt concentrate în Chișinău, în timp ce în zonele rurale există doar 111 unități. Unele raioane sunt deosebit de afectate, cum ar fi Telenești, unde un singur bancomat deservește 6.600 de persoane, Criuleni - cu 5.800 persoane per bancomat și Strășeni - unde raportul este de 5.500 persoane per bancomat [8].

Realizând un studiu de caz, consolidăm această poziție. Un fermier explică: „Noua lege ne pune într-o situație foarte grea. De mulți ani, plățile în numerar sunt singura metodă prin care am reușit să vindem marfa. Mulți dintre noi, fermierii, mai ales cei din sate, nu avem acces ușor la bănci și nici nu vrem să folosim carduri sau să plătim prin bancă, pentru că nu avem încredere. Ne-am obișnuit să plătim în numerar, iar acum schimbarea asta riscă să ne strice afacerea. Autoritățile trebuie să înțeleagă că, în realitate, viața la țară e diferită și trebuie să vină cu soluții care să ajute fermierii, nu să ne pună piedici.”

Pe lângă accesul dificil la numerar, legea impune și costuri ridicate asociate retragerii acestuia. Băncile percep comisioane de până la 1,5% pentru retragerile mari, ceea ce crește semnificativ costurile pentru achizitori. În plus, aceștia trebuie să își planifice extragerile cu câteva zile înainte, ceea ce le limitează flexibilitatea și capacitatea de a reacționa rapid la schimbările pieței.

Un alt obstacol semnificativ este birocrația excesivă a sistemului bancar. Procesele sunt greoaie, iar funcționarii bancari impun verificări stricte pentru a evita orice acuzație de nereguli. În aceste condiții, achizitorii sunt obligați să completeze numeroase documente justificative pentru fiecare plată, ceea ce încetinește semnificativ activitatea economică.

Amenzile mari, deși menite să asigure conformitatea cu noile reglementări privind plățile în numerar, pot avea un efect negativ semnificativ asupra mediului de afaceri, în special asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Legea prevede sancțiuni pentru contribuabilii care vor încălca regulile de restituire a banilor în casierie și care vor depăși limitele decontărilor și încasărilor stabilite, fapt ce ar putea descuraja tranzacțiile economice și investițiile, provocând o încetinire a activității economice până ce mediul de afaceri se va acomoda la noile reglementări. De asemenea, ar putea crește riscul efectuării unor tranzacții informale care în realitate presupun sume mai mari, această metodă fiind utilizată pentru a evita sancțiunile aplicate de Serviciul Fiscal de Stat.

Noua lege a provocat dezbateri în mediul de afaceri, care a propus unele modificări. În cadrul consultărilor publice, reprezentanții companiilor de prelucrare și export, alături de Camera de Comerț Americană din Moldova și Asociația Businessului European (EBA Moldova), au solicitat excluderea achizitorilor din categoria afectată de această limitare. Aceștia au argumentat că activitatea achizitorilor este una fiscalizată, iar aceștia contribuie semnificativ la bugetul de stat. Ulterior, impunerea plăților prin bancă este nerealistă în mediul rural și afectează în special producătorii mici, iar reducerea tranzacțiilor cash va crește economia subterană, în loc să reducă evaziunea fiscală [9].

Pentru a evita efectele negative generate de această lege, este necesară adoptarea unor măsuri care să protejeze sectorul agricol și să faciliteze tranziția către un sistem de plăți mai transparent, fără a afecta economia rurală. O primă soluție ar fi excluderea achizitorilor de produse agricole din categoria afectată de restricțiile impuse. Aceștia depind în mod direct de plățile în numerar pentru a-și desfășura activitatea, iar includerea lor în acest sistem ar putea duce la perturbări majore în lanțul de aprovizionare.

De asemenea, este necesară creșterea plafonului de numerar pentru tranzacțiile agricole, astfel încât să fie stabilit un prag mai realist, care să permită desfășurarea normală a activităților economice. Limitarea actuală la 200.000 de lei anual este insuficientă pentru fermieri și colectori, care operează cu volume mult mai mari. Pentru a încuraja adoptarea plăților prin transfer, este esențială introducerea unor facilități pentru tranziția la acest sistem, inclusiv programe de educație financiară destinate fermierilor și extinderea infrastructurii bancare în zonele rurale. În prezent, multe sate nu au acces la servicii bancare adecvate, iar mulți producători nu sunt familiarizați cu utilizarea conturilor bancare. O altă măsură importantă ar fi reducerea comisioanelor bancare pentru retragerile de numerar destinate achizițiilor agricole. În prezent, aceste comisioane pot ajunge până la 1,5%, ceea ce reprezintă un cost semnificativ pentru achizitori.

În urma implementării acestei legi, vom identifica atât părți care vor beneficia de anumite avantaje, cât și părți care vor avea de pierdut. Printre cei care vor avea de câștigat se numără băncile comerciale, care vor percepe comisioane suplimentare și vor beneficia de un volum mai mare de tranzacții bancare. De asemenea, guvernul va avea un avantaj semnificativ, întrucât legea va contribui la creșterea transparenței tranzacțiilor, facilitând astfel combaterea evaziunii fiscale. Pe de altă parte, micii producători și comercianți vor avea cel mai mult de suferit, deoarece accesul lor la plățile în numerar va fi considerabil limitat, iar aceștia vor fi nevoiți să se adapteze rapid la un sistem bazat pe transferuri bancare, ceea ce le poate îngreuna activitatea. Totodată, exportatorii de produse agricole vor fi afectați, întrucât își vor pierde o mare parte din furnizori, care nu vor mai putea efectua tranzacții în numerar peste plafonul impus de lege. În cele din urmă, consumatorii vor resimți și ei impactul acestei reglementări, deoarece costurile suplimentare suportate de comercianți s-ar putea reflecta în creșterea prețurilor produselor.

Pentru mediul de afaceri, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, noile reglementări implică o adaptare complexă. Antreprenorii trebuie să își revizuiască practicile contabile și operaționale, să implementeze soluții digitale de plată, să mențină o evidență strictă a tranzacțiilor în numerar și să respecte limitele impuse de lege. Aceasta presupune, în multe cazuri, investiții suplimentare în infrastructura financiară, în instruirea personalului și în sistemele informatice. Întreprinderile vor trebui, de asemenea, să gestioneze cu mai multă rigoare relațiile cu furnizorii și clienții, pentru a evita sancțiunile prevăzute în caz de depășire a plafoanelor. Astfel, o provocare majoră pentru întreprinzători va fi adaptarea rapidă la un cadru fiscal și contabil mai strict, într-un context în care piața deja este volatilă și adesea imprevizibilă.

Din perspectiva juridică, Legea nr. 34/2024 impune noi responsabilități pentru profesioniștii din dome-

niul justiției, în special notarii, executorii și avocații. Aceștia devin actori-cheie în procesul de verificare a legalității tranzacțiilor în numerar, în special în cazul vânzărilor de bunuri imobile și mijloace de transport între persoane fizice. Obligația notarilor de a refuza autentificarea contractelor în lipsa dovezii transferului bancar, precum și obligațiile de raportare impuse prestatorilor de servicii de plată, impun o răspundere suplimentară și o rigoare sporită în activitatea profesională. Aceasta poate genera în practică întârzieri, dispute contractuale sau chiar litigii în cazul în care părțile nu respectă forma de plată impusă de lege. Astfel, pentru juriști, noua reglementare reprezintă atât o oportunitate de profesionalizare și consolidare a rolului lor, cât și o provocare legată de gestionarea riscurilor asociate tranzacțiilor în numerar.

În baza unui studiu de caz, un avocat afirmă: ,,Adoptarea legii privind decontările în numerar constituie un progres important în direcția digitalizării serviciilor financiare și în promovarea unei educații financiare mai temeinice în rândul populației. Această măsură aduce o serie de avantaje, printre care se numără orientarea statului spre diminuarea utilizării numerarului în economie și încurajarea utilizării instrumentelor legale de plată. Implementarea noilor reglementări implică, totodată, eforturi de adaptare și investiții suplimentare în infrastructura IT a întreprinderilor care operează cu încasări în numerar. Acestea vor trebui să își modernizeze aplicațiile software astfel încât să poată introduce în timp real datele persoanelor fizice sau juridice implicate în tranzacțiile în numerar și noile sisteme să fie capabile să limiteze automat astfel de operațiuni atunci când sunt atinse plafoanele stabilite de lege.”

Pentru instituțiile publice, în special pentru Serviciul Fiscal de Stat, implementarea legii aduce atribuții suplimentare de control și sancționare. Acestea trebuie să vegheze la respectarea plafoanelor, să colecteze și să analizeze informațiile privind plățile efectuate și să aplice sancțiuni acolo unde este cazul. Este vorba de o sarcină administrativă considerabilă, care necesită resurse, coordonare interinstituțională și acces rapid la date relevante. În paralel, instituțiile cu atribuții de reglementare, cum ar fi Banca Națională a Moldovei sau Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, sunt implicate direct în stabilirea regulilor de implementare a declarațiilor pe proprie răspundere și în monitorizarea fluxurilor suspecte.

În ansamblu, Legea nr. 34/2024 reflectă o schimbare de paradigmă în administrarea finanțelor naționale. Deși aduce beneficii incontestabile în ceea ce privește trasabilitatea fondurilor, creșterea încrederii în sistemul bancar și protejarea intereselor fiscale ale statului, legea implică o responsabilizare colectivă și o tranziție accelerată către o economie mai formală, digitalizată și controlabilă. Pentru ca această reformă să fie una de succes, este nevoie nu doar de aplicarea strictă a reglementărilor, ci și de sprijin activ din partea statului: prin reducerea comisioanelor bancare, dezvoltarea rețelei de bancomate în zonele rurale, digitalizarea administrației și educația financiară a populației.

În Uniunea Europeană, abordările privind limitarea tranzacțiilor cash variază considerabil de la o țară la alta. De exemplu, în Grecia, limita maximă este de 500 de euro, în timp ce în Franța, rezidenții pot efectua plăți în numerar de până la 1.000 de euro. La polul opus, țări precum Germania, Austria, Olanda și Norvegia nu impun nicio limită legală asupra plăților în numerar. De asemenea, Consiliul European a convenit asupra unui regulament de combatere a spălării banilor, care introduce o limită comunitară de 10.000 de euro, dar statele membre au libertatea de a adopta prevederi mai stricte. Regulamentul urmează să între în vigoare abia în 2027.

Aceste măsuri urmăresc să reducă infracțiunile economice și să crească veniturile din taxe prin încurajarea plăților digitale. Tranzacțiile electronice facilitează identificarea și prevenirea activităților ilegale. Spre exemplu, în Italia, unde evaziunea fiscală a fost estimată la 190 de miliarde de euro în 2019, guvernul a ridicat limita plăților cash la 5.000 de euro, impunând sancțiuni între 3.000 și 50.000 de euro pentru depășirea acestui prag [10].

Totuși, restricțiile asupra plăților în numerar au și dezavantaje. În primul rând, ele pot crea dificultăți pentru cetățenii care nu au acces facil la servicii bancare digitale sau pentru cei care preferă confidențialitatea plăților cash. În al doilea rând, implementarea acestor măsuri poate genera costuri suplimentare pentru întreprinderi, care trebuie să investească în infrastructură digitală. De asemenea, dependența excesivă de plățile electronice ridică probleme legate de confidențialitatea datelor și supravegherea guvernamentală. În al treilea rând, implementarea noii legi creează mari dificultăți lucrătorilor din sistemul bancar, care de rând

cu atribuțiile de bază, sunt impuși să exercite și anumite atribuții administrative cum ar fi: solicitarea și analiza documentelor confirmative privind proveniența resurselor bănești, atât la introducerea cât și scoaterea banilor din conturile bancare. Deseori aceste operațiuni duc la majorarea timpului efectiv penru efectuarea acestor tranzacții bancare.

În acest context, este esențial să găsim un echilibru între securitatea financiară și libertatea economică a cetățenilor. Pe măsură ce Europa se îndreaptă către o societate din ce în ce mai digitalizată, trebuie să ne asigurăm că reglementările adoptate sunt eficiente în combaterea infracțiunilor economice, fără a afecta în mod disproporționat consumatorii și mediul de afaceri. Viitorul plăților în numerar depinde de capacitatea noastră de a construi un sistem echitabil, care să combine avantajele digitalizării cu respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

În sprijinul unei abordări flexibile, observăm că SUA și unele țări europene care nu impun limite legale asupra plăților în numerar, precum Germania, Austria, Olanda și Norvegia, nu au raportat probleme economice semnificative cauzate de această practică. Acest fapt sugerează că absența restricțiilor asupra tranzacțiilor cash nu are un impact negativ direct asupra economiilor lor. De exemplu, Germania și Austria au economii stabile și rate scăzute ale evaziunii fiscale, în ciuda lipsei limitelor pentru plățile în numerar. Aceasta demonstrează că factori precum cultura fiscală, eficiența administrației fiscale și nivelul de conformare voluntară joacă un rol crucial în asigurarea transparenței financiare, mai degrabă decât impunerea unor limite stricte asupra numerarului.

Pe de altă parte, experiența unor țări care au impus limite riguroase asupra plăților în numerar arată că măsura nu duce întotdeauna la reducerea economiei subterane sau a evaziunii fiscale. Se susține că limitarea plăților în numerar nu va rezolva aceste probleme, deoarece persoanele care nu doresc să se conformeze legii vor găsi metode alternative pentru a evita tranzacțiile bancare.

Concluzii

Astfel, reglementările privind numerarul trebuie adaptate la realitățile economice și sociale ale fiecărei țări. Soluția optimă nu este neapărat eliminarea numerarului, ci dezvoltarea unor politici care să încurajeze transparența și digitalizarea fără a impune constrângeri excesive asupra cetățenilor și mediului de afaceri. Într-o Europă tot mai digitalizată, cheia succesului constă în găsirea unui echilibru între inovație, securitate și libertatea economică.

Referințe bibliografice:

1. Legea nr. 34 din 29-02-2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative. Publicată: 01-03-2024 în *Monitorul Oficial* Nr. 86-88 art. 129
2. Legea nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi. Publicată: 28-02-1994 în *Monitorul Parlamentului* Nr. 2 art. 33, abrogată începând cu 01.04.2025.
3. Codul Contravenţional al Republicii Moldova Nr. 218 din 24-10-2008. Publicat: 17-03-2017 în *Monitorul Oficia*l Nr. 78-84 art. 100
4. Raport de expertiză la proiectul Proiectul de lege privind efectuarea decontărilor în numerar. Înregistrat cu nr. 404 din: 16/11/2023. https://www.capc.md/documents/raport-de-expertiza-la-proiectul-de-lege-privind-efectuarea-decontarilor-numerar-inregistrat-parlament-cu-nr-404-din-16-11-2023/ Accesat: 15.03.2025
5. https://ziarulromanesc.at/singura-limita-maxima-de-plata-cash-in-uniunea-europeana-2027/ Accesat: 16.03.2025
6. Legea nr. 171 din 19-12-2019 cu privire la modificarea unor acte legislative. Publicată: 27-12-2019 în *Monitorul Oficia*l Nr. 393-399 art. 319
7. https://agroexpert.md/rus/tseny-i-trendy/restrictionarea-decontarilor-cu-numerar-impactul-asupra-sectorului-agricol-cine-castiga-si-cine-pierde Accesat: 16.03.2025
8. https://www.mold-street.com/noutate/renuntam-la-numerar-5-banci-nu-au-nici-un-bancomat-in-sate-iar-11-raioane-au-doar-6-10-bancomate Accesat: 16.03.2025
9. https://www.zdg.md/stiri/stiri-economice/mediul-de-afaceri-cere-modificari-la-proiectul-legii-privind-efectuarea-decontarilor-in-numerar/ Accesat: 16.03.2025
10. https://ziare.com/numerar/limite-tranzactii-cash-numerar-europa-evaziune-fiscala-1835286 Accesat: 17.03.2025

Date despre autori:
Oleg TELEVCA, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0000-0001-28410-7806
E-mail: oleg.televca@usm.md

Steliana COȘCODAN, studentă, anul III, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0007-6368-2706
E-mail: stelianacoscodan@gmail.com

Valeria GOJAN, studentă, anul III, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0005-2707-5269
E-mail: gojanvaleria@mail.ru

Prezentat: 30.09.2025